PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

UREDNIŠTVO IN UPRAVA trg GOLDONI 1, I. NAD.
Telefoni: Uredništvo 93-806 in 93-808 — Uprava 93-807
Rokopisi se ne vračajo.
OGLASI pri Upravi od 8.30 do 12 in od 15 do 18 - Tel. 93-807
CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 40 lir, finančni in pravni 60 lir, osmrtnice 70 lir.
NAROČNINA
Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B: 144, 414, 792, 1440 jugolir; FLRJ: 55, 165, 330, 650 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU na ime: «Založništvo Primorski dnevnik»: Trst 11-5374. — Tekoči račun za Jugoslavijo na ime: «Primorski dnevnik» - uprava: Ljubljana 6-90601-19

Leto IV - Cena 10 lir - 6 jugolir - 2.50 din | TRST petek, 23. januarja 1948 | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | Štev. 804

OTONU ŽUPANČIČU

OB SEDEMDESETLETNICI

Slovenski narod proslavlja danes z velikimi slovesnostmi največjega živečega pesnika
slovenskega trpečega, razbičanega, a vedno junaškega srca,
mehkā in pluhe globoka duše,
žuljavih in trdih pesti in krvavih prsi,
krepke besede in jasne misli,
ki so stoletja in dolj iskali kot hlapci Jerneji
poti svoji pravici in končno
prižgali — ne plamenico —
krēs —
svojim novim dnevom.

Oton Župančič
preprosti sin preprostega sinu našega naroda,
ki je umel prisluhniti srcem in dušam svojih ljudi,
ki je znal očniti trdoto pesti trpečih,
ki je veroval v njih moč za lastno prerojenje,
ki je pozval v boj: zob za zob in glavo za glavo,
ki nam je kot svetilnik stal ob poti,
ki nam to črtal pot vselej,
obhaja danes, med svojim narodom, svojo 70-letnico.

Oton Župančič
ki je bogatil našo besedo,
ki je plemenitil našo misel z mislijo velikih mož světa,
je danes
naš osrednji kulturni ponos,
silen dokument naše kulturne bitnosti in
porok obetajoče prihodnosti,
ki potrkava z zdravim jedrom na vrata svojih sosedov.

Oton Župančič
ki je v svojem delu prehodil
vso Kalvarijo,
Golgoto
in Vstajenje
svojega naroda, je danes, ko smo mi
tržaški,
goriški,
beneški
in kanalski Slovenci
po političnih mejah ločeni od svoje matice,
zato ena izmed tistih živih in neumrljivih vezi,
med nami in našimi brati pod svobodnim soncem,
ki vpleta svojo šegavo in krepko besedo,
svojo jasno in prodorno misel
v sleherno našo besedo, sleherno našo misel,
sleherno našo dejanje na naši zmagoviti poti.

Otonu Župančiču,
sinu naših preprostih staršev,
Krvi in Mesu — naše krvi in mesa,
Srcu naših src,
Glasniku naše misli in besede,
ne moremo dajati novih priznanj. Teh je dobil veliko in
naša bi bila le suhe besede.
Našemu velikemu Učitelju in Buditelju,
našemu Svetilniku ob poti,
našemu Ponosu
in Veri v nas samē,
ki bomo znali vselej izpljuniti vino zavrelico —
poklanjamo ob 70-letnici
le našo silno zavest —
vemo za svoj dolg:

Ohranili,
čuvali,
in vedno bomo ponosni
na njegovo besedo in misel
ter ju kakor apostoli prenašali iz roda v rod,
v sleherno srce, ki potrebuje lepe besede,
da previharimo z Njim še te težke dneve,
da bo življenje nekoč tako lepo in sladko,
kot je naša govorica privrela
iz Njegovega — našega srca.

STANIČ S.

NAČRTI ZA ZAPADNI BLOK

AMERIŠKI KAPITALISTI HOČEJO POVEZATI EVROPO V DOLARSKI BLOK — DEVALVACIJA FRANKA BO KORISTILA LE AMERIŠKIM MILIJONARJEM V BREME FRANCOSKIH POTROŠNIKOV — KP FRANCIJE PROTI DEVALVACIJI FRANKA

PARIZ, 22. — Seja francoske vlade se je ponovno zaključila, ne da bi kaj sklenili o devalvaciji franka. Danes je prispel v Pariz sir Edvard Hall Patch, šef gospodarskega in finančnega urada zunanjega ministrstva na nujna posvetovanja v zvezi z devalvacijo franka. Nasprotujoče si vesti s tem v zvezi so imele precejšen vpliv na borzo. «Humanité» piše, da ta način postopanja uradnih predstavnikov koristi špekulantom, ki so v zadnjih dneh imeli velike dobičke. List piše, da bo tečaj franka padel od 120 na 220 za dolar. Ameriški milijonarji bodo tako lahko prihranili skoraj polovico svojih dolarjev, ko se bodo polastili francoske imovine, francoski potrošniki pa bodo lahko kupili le polovico tega, kar so kupili do sedaj. Devalvacija bo posebno ugodna za špekulante, dočim bo povzročila brezposelnost, uničila kmete in male trgovce. Znesek, ki ga bo morala francoska vlada določiti za posebni fond za nujno ameriško pomoč, se bo moral na ta način zvišati od 30 na 60 milijard frankov. Razen tega bodo lastniki kapitalov, ki so jih «spravili na varno» v inozemstvo, lahko ponovno spravili svoj denar v Francijo in tako imeli 100% zaslužek. Ta ukrep pomeni izvajanje direktiv, ki so jih pred kratkim dali Marshall, Foster, Dulles in drugi ameriški voditelji, ter ima namen utrditi gospodarsko, vojaško in politično «sodelovanje» med državami Marshallovega načrta. Tako — zaključuje list — prihaja vedno bolj do izraza ameriško varuštvo, ki hoče uničiti tudi najmanjšo možnost neodvisnosti narodov, ki so podvrženi zakonu Wall Streeta.

Glasilo levega krila socialistične stranke «Franc Tireur» piše, da je do sedaj šlo samo za špekulacije, danes pa je zadeva postala dejstvo: rodil se je zapadni blok. Tako postaja jasna zadnja tajinstvena izjava o francosko-britanski odločitvi, da bosta z vsemi sredstvi podpirali delovanje carinske zveze Beneluxa (Belgija, Nizozemska, Luksemburg). Sklicevanje na pogodbo v Dunkerque ni torej samo slučajno. Gre za to, da se med državami zapadnega dela Evrope ustvari sistem zavezništva politične, gospodarske in vojaške narave, to je zavezništvo, ki zahteva koordinacijo med gospodarstvom in vojnim potencialom zavezniških držav.

Iz Washingtona poročajo, da se razgovori glede določitve novega tečaja franka nadaljujejo. V petek bo Mendez France z letalom odpotoval v Pariz po navodila. S tem v zvezi je finančni minister Mayer izjavil, da je angleškemu predstavniku Hallu Patchu izjavil, da francoska vlada ne more bistveno spremeniti svojega načrta. Izjavil je tudi, da bodo izvedli devalvacijo franka.

Londonski listi so zaskrbljeni zaradi posledic, ki bi za šterling imel francoski načrt za devalvacijo franka. «Financial Times» piše, da ima potovanje Halla Patcha v Pariz namen obrazložiti angleške ugovore glede tega načrta, ki bi povzročil veliko škodo za položaj šterlinga na svetovnem trgu.

Ameriški zakladni minister Snyder je pozval države Marshallovega načrta, naj podvzamejo stroge ukrepe za stabilizacijo svoje valute. Pripomnil je, da bi ameriška vlada verjetno dovolila posojilo tem državam, da lahko ohranijo tečaj svoje valute na stalni višini za daljši čas. Čeprav je Snyder predložil ta predlog v obliki dodatne pomoči, se gospodarstveniki strinjajo, da bi ta ukrep spravil evropske valute na položaj dolarskih satelitov in bi spremenil Evropo v «dolarski blok», ki bi bil podoben bloku šterlinga, ki ga Velika Britanija ima s svojimi kolonijami in vazalnimi državami.

Danes se je pod predsedstvom Thoreza sestal politični urad francoske komunistične stranke in je sklenil, da bo še nadalje vodil borbo proti vladni politiki glede cen in da bo podpiral zahteve delavcev. Urad se je izrekel proti politiki devalvacije, ki jo vodi vlada, ker je to nova grožnja proti delavcem, kmetom, trgovcem, varčevalcem, vpokojencem in sploh proti vsem, ki razpolagajo s pičlimi sredstvi.

Župančič odlikovan z redom „Narodne osvoboditve"

BEOGRAD, 22. — Na predlog predsedstva vlade je prezidij Ljudske skupščine FLRJ odlikoval z redom «Narodne osvoboditve» pesnika Otona Župančiča za njegove zasluge v osvobodilni vojni in za njehovo nenehno delo za ustvaritev bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov ter za njegove zasluge na kulturnem poprišču.

Sava Kosanović obsoja lažno pisanje listov ZDA

WASHINGTON, 22. — Jugoslovanski poslanik v Washingtonu Sava Kosanović je včeraj obsodil, ameriški tisk, ki je objavil izmišljene izjave maršala Tita, ki je o njih pisal degolistični list «Dissidence» in trdil, da je maršal Tito izjavil, da ima Jugoslavija atomske bombe in da je vojna z Angloameričani neizogibna.

„Premalo krvi za toliko dolarjev"

Wall Streetu in njegovim atenskim agentom še ni dovolj prelite krvi grškega ljudstva

ATENE, 22. — Atenski monarhofašisti so doživeli nov poraz z izjavami ameriškega senatorja Broocksa ob njegovem povratku v Washington. Broocks je izrazil svoje ogorčenje nad atenskimi vladnimi krogi zaradi njihove nezmožnosti in stalnih neuspehov. «Pošiljamo orožje vladni vojski — je dejal Broocks — in to orožje je v rokah grških partizanov. Dokazano je, da so partizani oboroženi samo z ameriškim orožjem».

Senator je nato izjavil, da ni ravnotežja med dolarji, ki jih Američani pošiljajo v Atene, in doseženimi uspehi. Najboljši dokaz o tem je dejstvo, da je atenska vlada odklonila sestavo seznamov mrtvih in ranjenih.

Monarhofašistični list «Estia» komentira izjave senatorja Broocksa in skuša iz strahu, da bi se ukinilo pošiljanje novih dolarjev, dokazati, da obstoja ravnotežje med prejetimi dolarji in krvjo, ki jo prelivajo vladni vojaki v Grčiji. Pri tem zatrjuje, da so izgube vladne vojske večje od skupnih izgub angleške in ameriške vojske pri operacijah v zapadni Evropi v letu 1944. List «Akropolis» pa demagoško protestira zaradi Broocksovih izjav.

Ti prepiri med Wall Streetom in njegovimi atenskimi agenti zaradi krvi, ki jo preliva grško ljudstvo, prepričujejo vsakega poštenega Grka o potrebi, da se borba nadaljuje in da se čim prej izžene okupator iz države.

Radio demokratične vojske poroča, da so edinice demokratične vojske napadle monarhofašiste pri Veriji in Nausi. Na cesti Edesa-Verija so partizani razstrelili štiri mostove. V vaseh Mesea Milia in Aglos Dimitros so tudi izvedli napad na monarhofašiste, tako tudi na utrjene položaje v vasi Kandavros.

«DIPLOMAT», KI JE TRDIL, DA JE SLOVENCEV V TRSTU 10%, PONOVNO BRUHA STRUP

Bevin laže in hujska

„Najlažnivejši govor, kar sem jih kdaj slišal", je izjavil poslanec Gellacher - Bevin nesramno žalil predsednika bolgarske vlade Dimitrova - „Energičen" govor in „tesnejša povezanost v ZDA", izjavljajo Trumanovi podrepniki

LONDON, 22. — Danes je zunanji minister Bevin izrekel enega svojih najogabnejših, najstrupenejših in najnesramnejših govorov pred britansko spodnjo zbornico ob priliki otvoritev zunanje politične debate.

Posnemamo iz poročila, ki ga je dala agencija AFP, glavne misli iz njegovega govora.

V TRSTU SO SOVJETI, NE ANGLEŽI IN AMERIČANI

Najprej je Bevin poudaril, da bodo sklepi, o katerih se bo razpravljalo, življenjskega pomena za bodoči svetovni mir. Takoj na to je nesramno napadel Sovjetsko zvezo, češ da se je že od jaltskega sporazuma dalje hotela uveljaviti v Vzhodni Evropi, zdaj pa kaže, da se hoče tudi v zapadni, in zatrjeval, da so se «meje Sovjetske zveze premaknile vse do Štetina, Trsta in Labe». Nato je govoril o Grčiji ter dejal, da je nevarno igrati se z ognjem.

Zatem je Bevin govoril o nemškem problemu in rekel, da se zaveda, da bi razdelitev Nemčije neizbežno privedla do iredentističnega gibanja in zaradi tega je tudi on za evropsko enotnost, ki pa ne sme biti pod gospodstvom ali nadzorstvom «ene od velikih sil»; to bi dovedlo do nove svetovne vojne. Dejal je, da ne more sprejeti sodelovanja štirih velesil, dokler «ena izmed njih» hoče nariniti svoj gospodarski in politični sistem manjšim državam. Govoreč o volitvah in demokraciji je dobesedno dejal: «*Dimitrov, nezoj procesa zaradi Reichstaga, se zdi, da se je navzel nekaterih značilnosti bahača ali živali*». Dejal je, da nima ničesar proti prijateljskim odnosom Sovjetske zveze z drugimi narodi in da je bil vedno za združeno Evropo, toda da je proti avtarhičnemu bloku Vzhodne Evrope pod kontrolo Moskve in komunistične partije, in izjavil: «Toda mi imamo pravico združiti prebivalstvo zapadne Evrope na isti način, kakor so Rusi združili prebivalstvo vzhodne Evrope».

KAJ JE PRETNJA

Govoreč o Marshallovem načrtu je dejal, da je Molotov v Parizu izjavil njemu in Bidaultu, da «če bosta Anglija in Francija sprejeli Marshalloy plan, bi se mogle kesati, predvsem Francija» in nadaljeval: «Molotov je torej pretil s sitnostmi Angliji in Franciji», nato mu je Bevin odgovoril, da je Anglija navajena upreti se pretnjam. Bevin je dalje krivil Sovjetsko zvezo in komuniste, da zavirajo obnovo Evrope in rekel: «Nevem, zakaj bi se moral pridružiti akciji, ki bo povzročila kaos in pomanjkanje za Evropo». Tedaj so komunistični poslanci v zbornici Bevina prekinili v njegovem govoru s protesti proti takim nesramnim trditvam govornika.

Bevin je nadaljeval: «Mi ne predlagamo Franciji službeno politično enotnost, temveč bomo z njo zadržali najtesnejše mogoče odnose». Tudi z Belgijo, Nizozemsko in Luxemburgom bo Francija sklenila tesne sporazume in angleški poslanci v teh državah so že dobili navodila za začetek pogajanj z njihovimi francoskimi kolegi. Izrazil je upanje, da bo prišlo kmalu do podpisa pogodb s temi državami in Francijo, ki bodo tvorile «važno jedro v zapadni Evropi». Nato pa bodo v ta «veliki načrt» sprejeli tudi druge evropske države «*skupaj z Italijo*».

«MI VEMO» IN «UBOGA AVSTRIJA»

Dejal je nato, da bo treba začeti z večjim izkoriščanjem bogastev prekomorskih posestev zapadno evropskih držav in tako uravnotežiti njihove bilance. «Gospodarsko sodelovanje med Evropejci in njihovimi ozemlji preko morja bo dalo resne in trajne rezultate. To gigantsko sodelovanje se bo raztegnilo po Evropi, Srednjem vzhodu, Afriki in Daljnjem vzhodu.

Govoreč o Nemčiji je dejal, da je amerikanska vlada za združeno Nemčijo z osrednjo vlado, toda ne preveč centralizirano in meni, da so tega mnenja tudi Francozi in Amerikanci «kljub vsem nasprotjem.»

«Sovjetska zveza pa zahteva formiranje zelo centralizirane nemške vlade, ki bi, «mi vemo», mogla biti izkoriščena za ustvaritev diktature, kakor se je to zgodilo v vzhodni Evropi. Jaz ne morem sprejeti sovjetskega stališča. Čez nekaj tednov se bodo sestale Anglija, Francija in ZDA in pretresle vprašanja glede treh con.

Glede Avstrije je dejal, da «ne razume, zakaj Sovjetska zveza zavira sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo. To mučenje te male države od kraja vojne je v resnici nedopustna stvar.» Govor je trajal eno uro in pol.

EDEN SE STRINJA

Prvi je nato govoril Eden, ki je rekel, da se popolnoma strinja z Bevinom, ter mu je ta zato tudi ploskal.

V diskusiji je med drugimi govoril tudi poslanec *Zilliacus*, ki je rekel, da Marshallov načrt ne bo rešil gospodarskih težav Anglije, ter dejal: «Zahtevam, da britanska vlada ne riskira v nobenem primeru možnosti vojne ali pa žrtve enega samega angleškega vojaka za obrambo ameriške politike v Grčiji. Demokracija se ne more nativati z atomsko bombo».

Poslanec *Gellaher* je nato izjavil, da še nikdar ni slišal govora, ki bi bil tako prepoln laži in potvarjanja resnice kakor je bil Bevinov.

Iz Washingtona javljajo, da nič ne vedo o tem, kar je Bevin rekel glede sestanka treh velesil v zvezi s tesnejšo gospodarsko združitvijo med bicono in francosko cono v Nemčiji.

Javljajo tudi, da so ameriški vladni krogi dobro sprejeli Bevinov predlog glede gospodarskega sodelovanja sploh narodov zapadne Evrope, posebno pa carinske unije Beneluxa. Napade na SZ pa označujejo kot «energične» in «opravičene», med tem ko Wallace in njegovi pristaši niso tega mnenja.

Nove zmage delavcev v Italiji

PROTESTNA MANIFESTACIJA V MILANU IN FIRENCAH — VLADA SPREJELA ZAHTEVE MILANSKIH DELAVCEV — V ANCONI SE JE STAVKA ZAKLJUČILA S POPOLNO ZMAGO STAVKAJOČIH — SUROV NASTOP POLICIJE PROTI DELAVCEM SPLOŠNA PROTESTNA STAVKA V FIRENCAH

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 22. — Danes so delavci v Firencah in Milanu priredili velike manifestacije in zahtevali uvedbo 40-urnega delovnega tedna. Prišlo je do krvavih spopadov s policijo. Uvedba 40-urnega delovnega tedna bi omogočilo zaposlitev večjega števila delavcev kakor do sedaj in bi se tako zmanjšalo število brezposelnih. V Firencah je policija surovo napadla demonstrante in jih mnogo ranila. Zagnala se je proti povorki delavcev, ki so prišli iz predmestij, da izkažejo svojo solidarnost z brezposelnimi.

Policijski agenti so surovo napadali množico. Bil je ranjen tudi tajnik Delavske zbornice. Zaradi tega je Delavska zbornica proglasila za jutri splošno stavko. V Milanu je tudi prišlo do spopadov med 30 tisoč demonstranti in policijo. Brezposelni in delavci so se zbirali pred Delavsko zbornico, pri tem pa se je policija z jeepi zaganjala vanje. Množica se je nato zbrala pred prefekturo in zahtevala takojšen odgovor. Po telefonskem razgovoru z Rimom je prefekt sporočil, da je vlada kapitulirala pred zahtevami demonstrantov ter določila 1 milijardo in 300 milijonov lir za javna dela ter obljubila, da bo preučila vprašanje 40-urnega delovnega tedna za Milan.

Toda kmalu potem je vlada preučila nekatere ukrepe, ki nikakor ne bodo rešili vprašanja brezposelnosti, pač pa ga bodo še poostrili. Minister industrije Tremelloni je predlagal, naj bi demontirali vso «nezdravo» industrijo (to je ono industrijo, ki dela konkurenco ameriški). O tem bo vlada sklepala prihodnje dni.

V Anconi se je med tem zaključila splošna stavka s popolno zmago stavkajočih. Sprejete so bile vse zahteve, postavljene paroplovnim družbam, agrarcem in industrijcem.

Na socialističnem kongresu se je danes nadaljevala diskusija. Posebno važne izjave sta podala Tolloy iz Bologne in Santi, glavni tajnik splošne konfederacije dela, ki sta se oba izrekla za enotno listo. Sploh se ogromna večina na kongresu izreka za skupno listo socialistov in komunistov.

E. MILIČ

Cadogan o Palestini

LAKE SUCCESS, 22. — Britanski delegat pri OZN Cadogan je izjavil pred palestinsko komisijo, da britanska vlada ne bo spremenila svojih odredb glede židovskega priseljevanja, dokler bo v veljavi britanski mandat. Pripomnil je, da britanske čete ne bodo mogle izprazniti palestinskih pristanišč 1. februarja, kakor je predlagala glavna skupščina.

Cadogan je tudi sporočil, da je bilo pri spopadih v Palestini od 30. januarja 1947 do 18. januarja 1948 mrtvih in ranjenih: 1222 Arabcev, 966 Židov, 153 Angležev, 27 pa pripada drugim narodnostim.

Velik odmev izjav Sokolovskega

BERLIN, 22. — List «Berlin am Mittag», ki izhaja na sovjetskem področju Nemčije, piše, da bo odgovor, ki ga bodo 30. januarja general Clay, Robertson in Koenig dali na izjave maršala Sokolovskega, odločil o usodi nadzorstvenega sveta. List poudarja dalje, da izjave Sokolovskega povzemajo londonske razgovore tam, kjer so jih zapadni ministri načrtno prekinili. Nato poudarja, da se morajo spoštovati jaltski in potsdamski dogovori, ter da mora nadzorstveni svet odločati o zavezniški politiki v Nemčiji.

V Londonu izjavljajo, da bodo države Beneluxa obvestili o razgovorih o nemškem vprašanju med Francijo, Anglijo in ZDA. Možno je tudi, da bodo te države poslale na konferenco svoje opazovalce.

Francoski tisk se bavi z bližnjimi angleško-francosko-ameriškimi razgovori glede Nemčije. «Ordre de Paris» se sprašuje, ali ne bo gospodarska priključitev Posarja in dodelitev Franciji premoga iz tega področja samo mala nagrada. Videti je treba, zaključuje list, ali ne bodo Angloameričani uporabili te nagrade kot plačilno sredstvo, da si od Francije zagotovijo združitev njenega področja z bicono.

Angleški list «Times» piše danes o položaju v Nemčiji in ugotavlja, da sedanjih stavk v Porurju ni pripisati političnim vzrokom. Na žalost, pravi list, je dovolj jasno, da gre za proteste ljudi, ki so lačni. Trpljenje prebivalstva v Porurju in drugih pokrajin zahteva takojšnje pomoči zasedbenih oblasti in vseh tistih, ki zahtevajo zdravo evropsko upravo.

Danes o polnoči je v Nürnbergu začela 24-urna protestna stavka.

Novi uspehi kitajske ljudske vojske

SEVERNI SENSI, 22. — V zadnjih štirih mesecih je osvobodilna vojska uničila 45.000 kuomintangovih vojakov in zavzela 33 mest. V istem času je zaplenila 97 topov, 203 možnarje, 1151 lahkih in težkih strojnic ter okoli 16.000 pušk.

V letu 1947 so vojaki generala Liu Po uničili 280.000 kuomintangovih vojakov.

Enostransko prikazovanje diplomatskih dokumentov

WASHINGTON, 22. — Ameriška vlada je objavila dokumente, ki so jih našli v nemškem zunanjem ministrstvu leta 1945 in ki govorijo o odnosih med Sovjetsko zvezo in Nemčijo v letih 1939 do 1941.

V sovjetskih krogih v Washingtonu izjavljajo, da se ameriška vlada ni posvetovala s sovjetsko vlado glede objave teh dokumentov, ki so tako razporejeni, da se jih bodo poslužili v načrtni protisovjetski gonji.

PRAGA. — Med CSR in Sovjetsko zvezo so podpisali dogovor o železniškem prometu med obema državama.

Dr. Groza odpotoval v Budimpešto

BUDIMPEŠTA, 22. — Danes je prispela v Budimpešto romunska vladna delegacija pod vodstvom dr. Petra Groze, kjer bo podpisala pogodbo o prijateljstvu in medsebojnem sodelovanju med Madžarsko in Romunijo.

List «Scantea» piše, da do sedaj ni bilo mogoče uresničiti sodelovanja med obema državama. Uresničilo se je šele po odpravi protiljudskega režima v Romuniji in po globokih socialnih, gospodarskih in političnih reformah v Romuniji in na Madžarskem.

Madžarski list «Szabad Nep» piše, da bo prijateljska pogodba služila obrambi proti zapadnemu imperializmu.

Socialdemokratski list «Napsava» poudarja, da pomeni nova pogodba mir in utrditev obrambe. Odkar je v južnovzhodni Evropi prešla oblast v roke ljudstva, je Podonavje postalo dolina miru. Milijoni delavcev, kmetov in malih posestnikov želijo miru in se zavedajo, da predstavlja sodelovanje miroljubnih narodov najmočnejšo vojsko proti politiki sile in vojne.

Danes je delegacijo sprejel predsednik republike Zoltan Tildy.

Delitev zemlje na sovjetskem področju Avstrije

DUNAJ, 22. — Listi poročajo, da je sovjetska uprava na svojem področju v Avstriji sklenila, da se vsa zemljišča, ki so bila last Nemcev, razdelijo revnim kmetom in poljedelskim delavcem.

SAVANNAH (Illinois). — V vojaškem arzenalu je eksplodiralo 150 ton min. Eksplozijo so slišali 150 km daleč. Človeških žrtev ni bilo, škoda pa je ogromna.

Hud udarec za angleški imperializem

Zaradi odločnih protestov ljudstva je bila vlada v Iraku prisiljena odkloniti odobritev vojaške pogodbe z Veliko Britanijo

KAIRO, 22. — List «Saut Al Uma» piše o krvavih neredih v Iraku. Protiljudska vlada je prisiljena braniti z oboroženo silo in s poboji svoje prijateljstvo z britanskim imperializmom. List piše, da vesti, ki prihajajo iz Iraka, kažejo, kako odločno se iraško ljudstvo upira pogodbi, ki so jo podpisali tisti, ki imajo v rokah oblast, ki pa ne predstavljajo ljudstva.

Ta pogodba, piše list, je velika sramota, in javnost se čudi naglici, s katero je bila podpisana taka pogodba, ki pomeni suženjstvo. Vsi arabski narodi verujejo v svobodo in pričakujejo, da se bo iraško ljudstvo dvignilo proti imperializmu in proti manjšini na oblasti. Po vsej državi se vrstijo protesti, manifestacije, spopadi s policijo in veliko je število mrtvih in ranjenih.

Iz Bagdada, pa pravkar poročajo, da je iraški regent sklical politične voditelje na posvetovanje. Po posvetovanju so objavili sledečo izjavo: «Soglasno se je sklenilo, da angloiraška pogodba, ki je bila podpisana v Portsmounthu, ne odgovarja težnjam države in ne predstavlja možnosti za utrditev prijateljskih vezi med obema državama. Ker ni ministrski svet odobril ratifikacije pogodbe, obljublja regent iraškemu ljudstvu, da ne bo podpisana nobena pogodba, ki ne bo zajamčila pravico Iraka in njegovih nacionalnih teženj.

Ta odločitev je povzročila v Londonu veliko presenečenje. Toda iraški ministrski predsednik je izjavil, da bo delegacija ob povratku v domovino skušala prepričati parlament, da ta pogodba popolnoma odgovarja nacionalnim težnjam Iraka.

Politika „divide et impera" v Palestini

Pri razpravljanju o palestinskem vprašanju v lordski zbornici je predstavnik konservativne stranke lord Altrincham zahteval, naj Velika Britanija čimprej preda Združenim narodom odgovornost za Palestino. Govornik je dejal, da so neredi v Palestini posledica sklepov OZN in zato da si mora ta organizacija prevzeti vso odgovornost.

Finančni minister Cripps je izjavil, da je Velika Britanija od julija 1945 do novembra 1947 izdala sto milijonov šterlingov za vojsko v Palestini.

Velika Britanija skuša sicer zvaliti odgovornost za bodočnost v Palestini na Združene narode, a z druge strani pa skuša čim dalje ohraniti svoje tamkajšnjo položaje. Američani s svoje strani podpirajo angleško igro, ki obstoja v podpihovanju vojne med Arabci in Židi in v sabotiranju sklepov o razdelitvi Palestine.

Ameriška politika v Palestini se smatra kot novo izvajanje Trumanove doktrine. Ameriška intervencija v Grčiji, pošiljanje mornariških strelcev v Sredozemlje, posredovanje v korist De Gasperija ter vedno večja naklonjenost do Francovega, režima so del enotnega načrta za ekspanzijo v Sredozemlju kot prvi korak k poizkusu za ustanovitev ameriškega svetovnega imperija.

Izvedba sklepov OZN, ki bi utrdila demokratične struje v Palestini in bi omogočila vstop neimperialističnih sil v začasno upravo Palestine, jasno nasprotuje načrtom zagovornikov Trumanove doktrine. Tudi listi, ki podpirajo Trumanovo politiko, morajo priznati odgovornost anglo-ameriške politike za sedanji položaj v Palestini. Anglo-američani skušajo spremeniti Palestino v aktivno fronto za mrzlo vojno proti Sovjetski zvezi. Nekateri židovski voditelji, ki se nadejajo ameriških investicij v bodoči židovski državi, podpirajo Trumanovo doktrino, toda drugi priznavajo, da je edino upanje za mir in varnost Palestine izvedba sklepov OZN s sodelovanjem Sovjetske zveze.

Značilna je tudi ostavka sionističnega voditelja Sneha, ki je izstopil iz Židovske agencije v znak protesta proti njeni politiki, ki spreminja Palestino v orodje protisovjetske gonje. Omeniti je treba združitev dveh važnih levičarskih sionističnih skupin, ki zagovarjata tesno sodelovanje med Arabci in Židi. Voditelja teh skupin Hashomer Hatsair in Achdut Hadvodal sta pokazala voljo, podpirati politiko sodelovanja s Sovjetsko zvezo in bolj napredno notranjo politiko. Obe skupini predstavljata združeni nad 40% palestinskih sindikalnih organizacij. Ta združitev lahko služi kot prvi korak za ustanovitev narodne fronte, ki se ji bodo pridružila nedvomno tudi druge palestinske skupine.

«Izvestija» objavljajo članek, v katerem poudarjajo, da poskuša angleška vlada na vse načine preprečiti izvedbo sklepov OZN o razdelitvi Palestine. List poudarja, da imajo neredi, ki jih umetno pripravljajo v Palestini, nedvomno namen obrniti pozornost množice od težkega položaja, v katerem so arabske države zaradi imperialističnega izkoriščanja in protiljudskega vladanja arabskih fevdalnih gospodov.

Kar se dogaja v Palestini, je rezultat 25 let angleškega mandata in izvajanja politike «divide et impera». Arabska liga ni v treh letih svojega obstoja napravila ničesar, da bi osvobodila Egipt, Irak, Transjordanijo in Palestino od angleškega gospodstva in od vedno večjega prodiranja ameriških monopolistov v vse arabske države, posebno pa v Sauditsko Arabijo. Vojni hujskači se poslužujejo sklepov OZN glede Palestine za izzivanje nacionalističnih sporov na Arabskem vzhodu.

Agencija Telepress poroča iz Londona, da tam predvidevajo novo vrsto angleško-arabskih zavezniških pogodb, kakor je zadnja pogodba z Irakom. Poročajo, da razgovori za «varnostni pakt» med Transjordanijo, Irakom in Egiptom napredujejo. Uradno bi ta dogovor imel namen obrambe arabskih držav proti sionizmu, v resnici pa predstavlja arabsko vojaško zvezo pod vodstvom angleških militaristov, naperjeno proti arabskemu ljudstvu in Sovjetski zvezi.

Mnogo pa je znakov, ki kažejo, da se proti načrtom tujih imperialistov na Srednjem vzhodu dviga vedno večji odpor ljudskih množic. Iz Bagdada poročajo o velikem protestnem gibanju proti anglo-iraški pogodbi. Mobilizirali so 20 tisoč policistov, da bi zadušili nerede in vlada skuša zvaliti odgovornost na komuniste, ki da izrabljajo sklenitev pogodbe za propagando «v tujo korist». Veliko zaskrbljenost povzročajo v Siriji in Libanonu zadnje angleške spletke, ki imajo namen ustvariti veliko Sirijo pod kraljestvom Abdullaha. Tudi na kralja Ibn Sauda izvajajo velik pritisk, da bi pristopil k novemu zavezništvu arabskih držav.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Italianissimo Miani
In njegove simpatije

Danes dopoldne so se poskusi z uprizoritvijo prve amerikanske manifestacije v Trstu ponovili. Okrog 100 tovornih avtomobilov je vozilo po mestnih ulicah blago, ki ga je pripeljala «ladja prijateljstva». Kamioni so bili napol prazni, najbrž zaradi tega, da jih je bilo lahko več. Skoraj vsak kamion je imel tržaško in ameriško zastavo in napis «Ameriško ljudstvo tržaškemu ljudstvu», kar so nadebudni mladeniči ob pločniku v svojih komentarjih smatrali za nepravilno, češ da v Trstu živi le italijansko ljudstvo. Pred povorko avtomobilov in za njo je bilo močno motorizirano policijsko spremstvo. Najbrže zato, ker se je VU bala, da fašisti ne bi napadli avtomobilov zaradi tržaških zastav.

Včeraj popoldne pa je predsednik tržaške občine adv. Miani priredil sprejem kapitanu ladje, ki mu je poleg drugih prisostvoval tudi poročnik Monici s strani VU. Ob tej priliki je predsednik občine Trst, glavnega mesta Tržaškega ozemlja, izročil kapitanu ladje šopek rož ovitih z italijansko trobojnico.

Novinarji na ta sprejem niso bili povabljeni razen onih od «Voce libera» in «Giornale di Trieste».

Advokat Miani naj si zapomni sledeče:

Mi vemo, da je on italianissimo in mu privoščimo to veselje bolj kot vsakemu Rimljanu, ki se sicer s tem ne hvali, čeprav nima v sebi niti kaplice slovenske kraške krvi. To pa ga ne more opravičiti, da bi kot predsednik tržaške občine poklanjal pri službenih sprejemih komur koli rože zavite v italijansko zastavo.

To ga tudi ne opravičuje, da je povabil na sprejem samo dva ultraitalianissima novinarja, čeprav so ga na mesto predsednika tržaške občine imenovali in postavili ameriški in angleški okupatorji, zavedajoč se dobro, da bo postopal tako kakor postopa. Mogoče pa tem okupatorjem ni ugajalo, da je doslej vabil tudi druge novinarje na podobne sprejeme in so mu ukazali, da odslej postopa drugače.

Kljub temu pa se izve vse...

Svetnik Tamburlini skrbi za importirane učitelje

Preden so svetniki conskega sveta začeli razpravljati o točkah dnevnega reda, so prečitali še cel kup pisem, ki so mu jih zasebniki naslovili. Starši otrok, ki obiskujejo materinsko šolo, ki je sedaj nastanjena v ul. Tor Cucherna se pritožujejo, da so higienske razmere v tej šoli slabe. Svetnik Pincherle, ki si je osebno na licu mesta ogledal to šolo, je to potrdil in omenil, da bo pač težko namestiti šolo v rjavo prvotno poslopje v ul. Asilo, v katerem pa so sedaj nastanjeni prizadeti od letalskih napadov. Svetnik dr. Pincherle je še omenil, da bi morali take vojne poškodovance dodeljevati bogatim družinam, ki imajo ogromno sob na razpolago. Dalje so razpravljali tudi o tem, ali naj conski svet pošlje svojega stalnega delegata v glavni svet odbora, ki pripravlja letošnji mednarodni velesejem v Trstu. Vendar so ta predlog zaenkrat odgodili.

Sklenili so tudi povišati cene mestni kopeli in sicer za 50%. Ostanejo pa še naprej nezpremenjene cene za prho. Po dolgem obravnavanju 17 točk dnevnega reda, ki pa niso bile večjega pomena, se je svetnik Tamburlini spustil v razpravljanje o vprašanju 30 učiteljev, ki so se iz različnih krajev Italije pritepli v Trst za časa fašizma. Ti so bili do sedaj začasno dodeljeni pri tukajšnjem šolskem nadzorništvu, sedaj pa je oblast sklenila, da jih odpošlje tja, od koder so prišli. To pa odvetniku Tamburliniju ni bilo všeč, kajti vsi ti učitelji so si pridobili pravico, da zadobe državljanstvo Tržaškega ozemlja. Zato je zahteval, naj bi še naprej ostali tu v Trstu. Najbrže ne vedo ti gospodje, da se zaradi teh importirancev sprehajajo po cesti učitelji, ki so tu rojeni, a za njih oblasti nimajo službenih mest.

Kaj ko bi ti importiranci pustili svoja mesta našim ljudem in se sami raje vrnili tja, kamor spadajo.

Delavci hočejo zborovati
v mestu, ne pa na ograjenih športnih igriščih

Vojaška uprava ni dala dovoljenja za zborovanje, ki so ga Enotni sindikati sklicali za v nedeljo 25. t. m. na trgu Garibaldi. Zato je šla danes ob 16.30 k generalu Gaitherju delegacija Enotnih sindikatov, sestavljena iz tov. Destradija, Rizzottija in Luxe. Na sestanku so bili navzoči tudi polk. Lane, načelnik deparmana za delo, polk. Robertson in drugi oficirji.

Delegacija je protestirala proti krivični odklonitvi VU in pojasnila generalu Gaitherju, da so Enotni sindikati sklicali zborovanje, da obrazlože delavcem položaj, ki je nastal spričo odklanjanja industrijcev, da bi se pogajali o novi mezdni in normativni pogodbi, ter da bodo razpravljali o tovarniških odborih. Dejali so generalu, da ni odklanjanje dovoljenja za zborovanje na trgu Garibaldi le kršitev demokratičnih svoboščin, temveč da je to tudi v škodo sindikatom in delavcem, ki se že tako dolgo bore, da bi zboljšali svoje življenjske pogoje.

General Gaither je dejal, da je Vojaška uprava dovolila zborovanje izven mesta na nekem športnem igrišču. Delegati so mu odgovorili, da imajo delavci pravico zborovati v mestu, da je poleg tega igrišče daleč in neprikladno za ta namen ter da tudi čas zborovanja, kot ga je določila VU, ni zato primeren. Na vprašanje, zakaj vztrajajo toliko na zahtevi po trgu Garibaldi, so zastopniki ES dejali, da bi se zadovoljili tudi z Velikim trgom (Piazza Unità) ali Goldonijevim trgom. Po daljšem razpravljanju je gen. Gaither odgovoril, da bo dal odgovor danes zjutraj.

Ravnanje Vojaške uprave je silno razburilo vse delavstvo, ki je tako zainteresirano na sklenitvi nove delovne pogodbe. Delavcem se vsiljuje sum, da hoče Vojaška uprava kljub svoji toliko opevani nepristranosti zavirati delavstvo v njegovi pravični borbi, hkrati pa dajati oporo industrijcem, ki nočejo pristati na nikako izboljšanje mezd in nove normativne določbe.

Svet balkanske mladine pozdravlja tržaško ljudstvo

Mestni osvobodilni svet je prejel od Sveta balkanske mladine brzojavko, v kateri delegatje, zbrani na tretjem kongresu balkanske mladine v Budimpešti, pozdravljajo tržaško ljudstvo, prepričani, da bo junaška borba tržaškega ljudstva za svobodo imela gotov uspeh.

Sestanek Zveze tržaških visokošolcev

Včeraj je imela Zveza tržaških visokošolcev sestanek, na katerem so visokošolci razpravljali o visokošolskih problemih, predvsem o visokošolskih taksah. Predstavniki zveze so o tem vprašanju že razpravljali z zastopnikom okupacijske vojaške uprave, ki jim je dejal, da jim bo v kratkem dal odgovor. Visokošolci pa tega odgovora še do danes niso prejeli!

Na sestanku so razpravljali tudi o pripravah za glavno skupščino zveze.

Zakaj dvojna mera?
Za 20 italijanskih otrok dve učni moči, za 58 slovenskih otrok pa samo ena

Dolgo časa so vojaške oblasti delale ovire, da bi se otvoril na Opčinah slovenski otroški vrtec, kljub temu da je bilo nad 50 slovenskih otrok že takoj v začetku, katere bi starši z veseljem pošiljali v slovenski otroški vrtec. Šele potem, ko so starši odločno protestirali, češ da se kaže tudi v tem zavlačevanju pristranost in dvojna mera vojaške uprave do Slovencev na Opčinah, ker imajo italijani za 20 otrok na Opčinah italijanski otroški vrtec, so 18. t. m. ugodili zahtevi staršev.

Prav zaradi namernega zavlačevanja od strani vojaških oblasti so nekateri nezavedni slovenski starši poslali svoje otroke v italijanski otroški vrtec, samo da bi bile matere olajšane pri njihovem vsakdanjem delu. Tako obiskuje slovenski otroški vrtec sedaj 50 otrok. Število otrok narašča, le da je morala otroška vrtnarica odsloviti nekaj otrok, ker je dobila baje nalog, da ne sme sprejeti več kot 58 otrok.

Kljub temu da so starši v glavnem uspeli v svoji borbi ter so oblasti odprle slovenski otroški vrtec, pa vprašanje slovenskega otroškega vrtca še ni rešeno. Za vseh 50 slovenskih otrok je namreč nastavljena le ena sama učna moč, kar je iz pedagoških razlogov odločno premalo. Poleg tega imajo na razpolago le en sam prostor, kjer je prostora za največ 30 otrok. Šolske cpreme pa je le toliko, da bi zadoščala za 42 otrok, tako da se morajo ostali stiskati v že itak premajhnem prostoru, kar seveda ne more pozitivno vplivati na uspeh.

Dočim se morajo naši otroci stiskati v enem samem prostoru in vodi otroški vrtec le ena sama otroška vrtnarica, pa ima italijanski otroški vrtec, katerega obiskuje 20 otrok, otroško vrtnarico in pomočnico ter je tudi učni prostor mnogo lepši in zračnejši. Italijanski otroci dobivajo v vrtcu tudi kosilo.

Nismo sicer proti temu, da ne bi dobivali italijanski otroci hrano in da imajo na razpolago dve učni moči, kar je tudi iz vzgojnih razlogov mnogo bolje, pač pa smo odločno proti pristranski politiki vojaških oblasti, ter zahtevamo tudi za slovenske otroke enake pravice kot jih imajo italijanski otroci na Opčinah. Če bi namreč šolsko nadzorništvo pri vojaški upravi nudilo tudi slovenskemu otroškemu vrtcu hrano in bi povečali prostore ter bi trajal pouk do 16 ure, bi narastlo število slovenskih otrok ne le z Opčin, marveč bi prihajali tudi otroci iz Ban in Konkenela.

Nujno je, da pristojne oblasti čim preje rešijo to vprašanje ter popravijo krivice.

Provokater Škerjanc bo eno leto v zaporih študiral kemijo

28. decembra lanskega leta se je oborožen s samokresom priplazil v kulturni krožek Skamperle student Valter Škerjanc. Obiskovalci krožka so ga kot sumljivega provokaterja izročili policiji, ki ga je aretirala in ovadila sodišču.

Včeraj se je mož moral zagovarjati pred nižjim zavezniškim sodiščem, kateremu je predsedoval kapitan Leaning. Obtoženec je na razpravi povedal, da je študent nekake «višje» kemije. S samokresom pa je zaradi tega tedaj prišel v Skamperle, da bi ga prodal, ker je potreboval denarja, da bi si kupil kemikalije, s katerimi je nameraval delati poizkuse na miškah in mačkah. Po tej krasni storiji, ki je pokazala, da ima provokater zavidanje vredno fantazijo, sta spregovorili dve priči in odvetnik Ferrero, ki je branil kemika. Kapitan Leaning je v svojem pravdoreku in ob izreku sodbe omenil, da fanta sicer ne smatra za nevarnega človeka, čeprav bi se kot študent lahko zavedel resnosti tega primera. Zato je kemika obsodil na leto dni ječe, da bo v tem času lahko dobro preštudiral kemijo.

Posmrtne ostanke partizana Petra Nemca so prepeljali v rodno vas

Prejšnji teden so v Sempetru pri Gorici pokopali junaka partizana, komaj dvajsetletnega Petra Nemca. Vsi obrati so mirovali, trgovine so bile zaprte, vsa vas je bila ogrnjena v žalne zastave. Velika množica ljudi se je poslovila od svojega zaslužnega sina, borca za svobodo.

Pokojni tovariš je odšel v partizane januarja 1943. Boril se je na Stajerskem, kjer so ga Nemci ob napadu na neki bunker pri Dobrni nad Celjem težko ranili in zajeli. Nemci so ga neusmiljeno mučili in ga končno ustrelili.

Vse množične organizacije so se udeležile tega častnega pogreba. Prekrasne vence so nosili borci in mladinci. Godba iz Pvačine je igrala žalne koračnice, a domači pevci so se oddolžili spominu svojega rojaka z ganljivimi žalostinkami.

Biti član bande iz Bellosguardo ni kolaboracionizem - trdi sodišče

Vsekakor se najbrže sam obtoženi Bertok Bruno, ki se je včeraj zagovarjal pred porotnim sodiščem zaradi kolaboracionizma in klevetanja ni pričakoval, da ga bo to sodišče popolnoma oprostilo prve obtožbe in da bo za drugo obtožbo sedel samo leto dni v ječi.

Omenjeni obtoženec je 14. marca 1944 kot delavec v Ilvi in vrjetno kot policijski konfident ovadil SS-ovcem tri tovariše z dela, da so skrivali orožje namenjeno partizanom in da so mu z orožjem v rokah grozili, ako se ne bo pridružil partizanom. Omenjene delavce in sicer Coka, Zonto in Brajnička so SS-ovci prepeljali iz Ilve v rižarno, nato v Coroneo in od tam na poveljstvo SS-ovcev na trgu Dalmacija. Tu so aretirane delavce začeli spraševati v prisotnosti ovaduha Bertoka. Izkazalo pa se je, da je bila ovadba potvorjena in so zato delavce po nekaj tednih izpustili na svobodo.

Na včerajšnji razpravi pa se je ovaduh, ki je bil na svobodi, vedel kot ponižna ovčica, skušal je dokazati, da je nekdo v anonimnem pismu ovadil tri delavce, da so ga z orožjem v rokah na njegovem domu hoteli prisiliti, naj se pridruži partizanom, in da so ga Nemci na podlagi tega pisma prisilili, naj označi omenjene delavce, kajti v nasprotnem primeru so mu grozili, da ga bodo odpeljali v Nemčijo. Prav tako je obtoženec trdil, da je iz istega razloga postal član inšpektorata iz ulice Bellosguardo, nato pa po izginotju Mazzucata član črnih brigad. Dejansko se je med razpravo izkazalo, da je prostovoljno postal član črnih brigad, ker so ga Nemci vsled krive ovadbe zaprli, ta pa se je javil k črnim brigadam, kjer je ostal do konca vojne, da bi se tako rešil ječe.

Omenjeni delavci, ki so včeraj pričali, so o zadevi drugače govorili. O anonimnem pismu niso nikdar slišali, nasprotno Bertok je z Nemci prišel v Ilvo in jih tam osebno označil SS-ovcem, ki so jih nato odpeljali. Pred nemškim poveljnikom pa je ovaduh še vedno vztrajal pri svojih trditvah.

Državni tožilec dr. Colotti je bil včeraj nekako usmiljenega srca, ker se mu je ovaduh smilil. Trdil je, da ni dokazov, da bi obtoženec dejansko sodeloval z Nemci in da bi zaradi tega škodoval partizanskemu gibanju, posebno ker so delavci zanikali, da bi bili partizani ali da bi delovali v ilegali. Pač pa je državni tožilec vztrajal, da je obtoženec po krivem ovadil delavce, vsled česar jim je bila odvzeta osebna svoboda. Zato je predlagal, naj bi sodišče obsodilo ovaduha na 5 let ječe, od teh naj bi se mu 3 leta odpustila. Odvetniku Bologni, ki je Bertoka zagovarjal, je pač ostalo lahko delo: predlagal je, naj sodišče oprosti klienta, ker dejanje, ki ga je on izvršil, ni kaznivo. Po kratkem zasedanju sodišča, kateremu je predsedoval dr. Minesso, je bil ovaduh popolnoma oproščen kolaboracionizma, glede druge obtožbe pa je bil obsojen na 1 leto ječe.

Izšel je koledar GREGORČIČEVE ZALOŽBE ZA LETO 1948

Poverjenike in prosvetna društva prosimo, da čimprej dvignejo knjige pri «Gregorčičevi založbi» v ul. dei Porta 16.

Knjige dobite tudi v knjigarni Štoka v ul. Milano in v knjigarni Fortunat na trgu Sv. Antona Novega.

V vsako družino koledar Gregorčičeve založbe, edini slovenski koledar na Tržaškem ozemlju!

Hazardna igralnica v pralnici

V zadnjem času imamo vedno več primerov mladoletnih, ki jih je policija zasačila pri tatvinah. Že predvčerajšnjim smo poročali o treh mladeničih, ki so se specializirali za vlome v trgovine.

Tudi na Lonjerski cesti, tam kjer so hiše za brezdomce, se zbirajo vsak dan taki smrkolini. Najljubše zbirališče jim je pralnica v hiši st. 20, ki je nameščena v kletnih prostorih. Obiskovalci so le redkoma starejši od 14 let in tu so si uredili nekako hazardno igralnico, kjer igrajo včasih tudi za večje vsote.

Ker pa je treba za tako igranje precej denarja, si ga mnogi izmed njih skušajo pridobiti z manjšimi ali večjimi tatvinami. Nekatere je policija že zasačila pri tem poslu in jih je rešila zapora samo njihova mladoletnost. Najpriljubnejše torišče za njihove tatinske podvige so bila okna in vrata samotnih vil na Opčinah ali v obrobnih predelih mesta.

K te vrste tatovom je prav gotovo spadal tudi 16 letni Schauer Romeo iz ul. Udine 29, ki je prejšnji večer okrog 19.20 ure skušal odpeljati ameriškanski jeep. Pa je bila to zanj pretežka naloga in tako ga je vojaška policija še pravočasno aretirala in odpeljala v zapore, seveda brez jeepa.

KINO

KINO OB MORJU. Danes zaprto. Jutri ob 15.30: «Tarzanovo zmagoslavje».
FILODRAMMATICO. 15.30: «Usodna dolina», G. Garson, G. Peck.
FENICE. 16.00: «Tarzan v New Yorku», J. Weissmüller.
ALABARDA. 15.30: «Milredov roman», J. Crawford, J. Garson.
GARIBALDI. 15.30: «Bela divjakinja», Maria Montez in Sabu.
MASSIMO. 15.30: «Vitez maščevalec», C. Bennett, B. Cabot.
ARMONIA. 15.30: «Prisega kazenjencev», H. Bogart, M. Morgan.
ODEON. 15.30: «Cvetka, ki jo nisem utrgal», Charles Boyer, Joan Fontaine.
IDEALE. 15.30: «Brabantska Genovefa».
MARCONI. 15.30: «Usoda», Amedeo Nazzari.
SAVONA. 15.30: «Lady Hamilton», Vivien Leigh, L. Olivier.
ROSSETTI. 16.00: «Črna narcisa», Deborah Kerr, Sabù.
IMPERO. 15.00: «Ljudje dveh svetov», P. Calvert.
NOVO CINE. 16.00: «Beg po planjavi», Buster Crabbe.
RADIO. 15.30: «Ne gremo na delo», Stan Laurel in Oliver Hardy.
CENTRALE. 15.00: «Amsterdamski ujetnik», J. Mc Crea.

Openski tramvaj se je iztiril

Včeraj zvečer okrog 18 ure se je openski tramvaj na trgu Skorklje iztrgal in tako za več kot eno uro prekinil promet na tistem delu proge Takoj so poslali tja več delavcev, ki so tramvaj zopet postavili na mesto in popravili storjeno škodo. Pri incidentu, na srečo, ni bilo ranjenih in ne mrtvih. Tudi škoda na iztirjenem vozu ni bila velika.

Iz ene trgovine v drugo

Prejšnjo noč so neznani tatovi odprli s ponarejenimi ključi trgovino s sadjem v ulici Milano 31, ki je last Ivana Missioni. Od tam so napravili v zidu luknjo, skozi katero so se spravili v modno trgovino Margerite Claudio, ki je na vogalu ulice Milano in 30. Oktobra.

Tam so se dobro založili z rokavicami, puloverji, nogavicami in oblekami ter po isti poti zopet odšli. Tatvino so opazili šele zjutraj, ko so odprli vrata in naši v trgovini vse razmetano. Ukradeno blago je vredno preko pol milijona lir.

Takšna je šolska politika angloameriške vojaške uprave

Kakšno politiko vodijo na šolskem odseku pri vojaški upravi in kakšen odnos imajo te oblasti do vprašanja slovenske šole sploh, kaže jasno primer v Štivanu pri Devinu, kjer so otvorili italijansko ljudsko šolo za reci in piši tri italijanske otroke. V Gročani pa, kjer je dvajset šoloobveznih otrok, in v Dragi, kjer jih je pet, pa te iste oblasti še doslej niso odprle slovenske šole.

Gospodje iz šolskega nadzorništva so sicer poslali v Gročano komisijo, ki naj bi pregledala, kakšno je dejansko stanje. Toda kot vse kaže, niso smatrali za potrebno, da bi prav v tem kotu Tržaškega ozemlja, ki je na meji Jugoslavije, storili kaj več za slovensko ljudstvo. Najbližja šola, kamor bi lahko zahajali otroci v šolo, je v Bazovici, ki pa je oddaljena od Gročane 4.5 km.

Prepričani smo, da bi oblasti lahko odprle slovensko šolo v tej vasi, če bi imele vsaj malo dobre volje, zlasti bi lahko namestili šolo na Pesku, kjer bi našli prostore, kjer je sedaj civilna policija. Toda tem ljudem ne gre za vprašanje slovenske šole in slovenskega ljudstva tam, kjer je to ljudstvo zavedno in demokratično usmerjeno.

Težak položaj tržaške industrije na seji mestnega osvobodilnega sveta

V sredo 21. t. m. je bila pod predsedstvom tov. Pogassija redna seja mestnega osvobodilnega sveta, na kateri so obravnavali težek položaj tržaške industrije in nad vse kvarne posledice, ki jih ima to na delavske množice.

Tovariš Pogassi je najprej opozoril, da se je mestni osvobodilni svet z zaskrbljenostjo zanimal za težki položaj tržaške industrije in še posebej za kovinsko, pomorsko in strojno industrijo, ki tvorijo glavno industrijo na tem ozemlju. Važno vprašanje je nastalo v zvezi s tem po ustanovitvi Tržaškega ozemlja, ker domača in mednarodna reakcija skuša neugodno vplivati na razvoj tržaškega mesta. Domača reakcija, ki je povezana z De Gasperijevo politiko in z angloameriškim imperializmom, skuša za vsako ceno izvesti Marshallov načrt ter za vsako ceno onemogočiti povezanost tržaškega gospodarstva z gospodarstvom njegovega zaledja, kar mora nujno povzročiti zastoj v tržaški industriji. Torej ta tendenca ovira seveda obnovo in aktivnost tržaške industrije kar se tiče poškodovanih ali razrušenih naprav zaradi vojne. Zaradi tega marsikatera industrija ne dela v toliki meri, kot bi zmogla, nekatere pa celo stojijo.

Šovinistični tisk skuša seveda zakriti ta brezupen položaj ter pomagati tem spletkam, ki imajo edini namen sabotirati industrijo ter povzročiti brezposelnost ter na ta način oslabiti delavske množice, ki so najmočnejši branik demokracije na Tržaškem ozemlju. Nato je predavatelj osvetlil položaj v posameznih industrijah in sicer v pivovarni, v jeklarni ILVI v Škednju ter poudaril, da so sedaj trije plavži popolnoma brez dela, kljub obljubam od strani uprave.

V koksarni delujeta samo dve skupini peči, v jeklarni pa samo martinovka. Če bi pričela z delom še druga martinovka in če bi obnovili valjarno, bi ta lahko preskrbovala z jeklenimi pločevinami naše ladjedelnice in mehanično industrijo ne samo na tem ozemlju, temveč tudi dežele našega zaledja. Vendar pa se vodilni krogi ne pobrigajo zato, da bi pričele naše industrije s koristnim delom. Pripominjamo pa, da nedelavnost industrije škoduje vsemu mestu. Potem ko je svetnik razjasnil vprašanje težke industrije, je začel razpravljati o tovarni strojev pri Sv. Andreju ter poudaril, da bi tudi v teh delavnicah lahko povečali produkcijo, ako bi hoteli zaposliti večje število delavcev in če bi povečala ta industrija svojo delavnost.

Prav tako je govornik opozoril na ladjedelnice Sv. Marka, ki delujejo le v majhni meri.

Glede arsenala tržaškega Lloyda, ki bi moral biti, po zatrjevanju reakcionarjev, na višku delavnosti pa zaradi pomanjkanja dela odpuščajo delavce. Nič boljši položaj ni pri Sv. Roku, kjer stalno narašča število brezposelnih. Enak položaj je v lahki industriji; naravnost katastrofalen pa je položaj tržaške oljarne.

Mestni osvobodilni svet je to vprašanje do podrobnosti obdelal in sklenil še enkrat obvestiti javno mnenje in vse demokrate o težkih posledicah, ki jih more kreti tak položaj za vso tržaško gospodarstvo.

Kultura
KNJIGE - GLEDALIŠČE - KONCERTI
RAZSTAVE - FILMI - KRITIKE - DROBTINE

«V imenu življenja» v Kinu ob morju

Človek, ki je v Trstu obsojen da ga dan za dnem pitajo z osladnimi in umetniško slabimi filmi ameriške ali druge produkcije, se z nekoliko pobožnostjo zateče v «Kino ob morju», kjer so na sporedu v veliki večini filmi sovjetske produkcije, kjer se lahko vsakokrat prepriča o pravem in vzgojnem poslanstvu filmske umetnosti.

Te dni je v «Kinu ob morju» na programu sovjetski film «V imenu življenja», ki ga je izdelal leta 1946 Len-film. Po «Glinki» je to eden najboljših nevojnih, če ne najboljši film, ki smo ga videli pri nas. Snov filma je zajeta iz znanstvenega dela zdravnika Petrova o regeneraciji celic.

Režiserja A. Zarhi in J. Heifič sta snov uporabila za film, s katerim sta ponovno potrdila veliko umetniško vrednost sovjetske filmske produkcije, ki si je postavila izdelovati take filme, ki človeka resnično dvigajo, vzgajajo in vsemi človeštvu koristijo.

Snov filma je ta-le: Po končani vojni se vrnejo domov trije mladi zdravniki, učenci znanstvenika Poležajeva, ki jim zabiča, da morajo nadaljevati z njegovim delom v raziskovanju regeneracije celic za zdravljenje paralize. Zdravniki-znanstveniki Petrov, Kolesov in Rozdestrevski se popolnoma posvetijo napornemu in požrtvovalnemu delu, vendar pa se zadnja dva velikemu poslanstvu izneverita, prvi zaradi svoje žene, drugi pa zaradi neustaljenega značaja. Končno Petrov odkrije novo metodo za zdravljenje paralize s pomočjo preosnove stanicja, kar je ogromen doprinos sovjetske medicinske znanosti vsemu človeštvu. V to osrednjo, strogo znanstveno dogajanje, pa se vpletajo prizori iz njihovega privatnega življenja in se vse skupaj zlije v prekrasno umetniško celoto.

Pri koncu filma, ko paralitična deklica po uspeli Petrovi operaciji zopet shodi, ni gledalca, ki bi se mu ne orosilo oko, tako preprosto in življenjsko je film režiran in igran.

V glavnih vlogah igrajo: V Horjakov (Petrov), O. Zakov (Rozdestrevski), M. Zuznjecov (Kolesov, Čerkasov (Lukič), K. Ljepanova (Lena) in drugi. Muzikalno stran filma je opremil Puškov.

Škoda le, da ta in drugi sovjetski filmi niso na sporedu tudi v drugih tržaških premierskih kinodvoranah.

V predigri predvajajo dokumentarični film «Vzpon na Pamir», ki prikazuje osvojitev najvišje gore «Pamirja», ki jo na čast 30. obletnice oktobrske revolucije, krstijo za «Vrh 30. obletnice oktobrske revolucije». Film je poln prekrasnih naravnih posnetkov s terenov, kamor še ni stopila človeška noga.

„Pripovedba o ljubezni" v Rossettiju

V kinu Rossetti v Trstu predvajajo film angleške produkcije «Pripovedka o ljubezni». V glavnih vlogah igrata Stewart Granger in Patricia Roc, režiral pa ga je Lislie Arliss. Vsebina filma je tako naivna, režija tako okorna ter igra tako «prvotna», da razočarani gledalci žé predčasno zapuščajo dvorano, pri tem pa jim je še žal za zapravljeni denar. Bog ne daj, da bi bile vse pripovedke take! Niti otroci bi jih več ne čitali, kaj šele, da bi jih gledali odrasli!

Najbolj žalostno pa je pri vsem tem še to, da podobne filme izbirajo za predvajanje v enem izmed najboljših tržaških kinodvoran.

FIZKULTURA

Ponziana Lj. je pričela z rednim treningom

Ob pričakovanju drugega dela jugoslovanskega nogometnega prvenstva bo odigrala Ponziana Lj. nekaj prijateljskih tekem. V nedeljo v Opatiji Ponziana Lj. - Kvarner

Ob pričakovanju pričetka drugega dela jugoslovanskega nogometnega prvenstva bo odigrala Ponziana Lj. nekaj prijateljskih tekem. V nedeljo v Opatiji Ponziana Lj.-Kvarner.

Ponziana Lj. v Opatiji

V nedeljo bo Ponziana Lj. odigrala prijateljsko nogometno tekmo z reškim Kvarnerjem.

Kakor smo izvedeli, je začela enajstorica Ponziane resno trenirati, da se tako pripravi za nadaljevanje drugega dela nogometnega prvenstva v jugoslovanski ligi. —

Primorje P. K. zopet na prvem mestu

Medtem ko sta OMMSA in Aquila ostala izven igrišč, je moral Primorje P. K. deliti obe razpoložljivi točki s Sv. Markom. Vendar kljub delnemu neuspehu ji je edina točka pripomogla k zasedbi prvega mesta v kvalifikacijski lestvici. Sv. Vid pa je hitro izrabil priliko in prišel na tretje mesto in to na račun Aquile in Kolonje. Arzenal, ki je bil v začetku prvenstva tako bojazljiv, je pričel korakati z velikimi koraki proti sredini kvalifikacijske lestvice. Takoj za petami mu sledi Vesna, dasiravno z eno tekmo več in z eno točko manj; to pač pomeni, da ob vsaki najmanjši nesreči Arzenala, bi Vesna kaj hitro zavzela njegovo mesto. Tekma Greta-INAML je bila zaradi goste megle prekinjena in tako je ostalo to vprašanje še nerešeno. Izid je bil do prekinitve srečanja neodločen.

V nedeljo zopet tek čez drn in strn

Sportni klub Sv. Alojzija priredi v nedeljo 25. t. m. tek čez drn in strn z dolžino proge 3000 m za moške.

Ta tek je nekaka glavna priprava za veliki tek čez drn in strn, ki bo v nedeljo 8. februarja v organizaciji tovarniškega športnega odseka Col ILVE.

Vpisovanje sprejema vsak večer od 17 do 19 ure tajništvo Zveze društev za telesno vzgojo, ul. Machiavelli 13, II do 13 ure sobote 24. t. m.

Udeleženci se morajo zbrati ob 10 uri na sedežu S. K. Sv. Alojza, medtem ko bo start ob — uri.

S te tekme so izključeni vsi tekmovalci izpod 15 let starosti.

Nagrade za prvih deset atletov se bodo razdelile po končanem teku.

Bohinj - cilj nedeljskih smučarjev

Snežne planote okoli bohinjskega jezera bodo v nedeljo sprejele preko 800 tržaških smučarjev, ker bodo tudi smučarske tekme za «Zimski pokal» v okviru Zveze društev za telesno vzgojo.

Opozarjamo udeležence, da bo smučarski vlak odpotoval iz Trsta (postaja pri Sv. Andreju) ob 4.30 ter se bo ustavil tudi v Rocolu ter pri Sv. Ivanu na Vrdeli.

Istočasno opozarjamo udeležence, da morajo hrano prinesti s seboj.

BOHINJ POZIMI

KOLEDAR

Petek 23. januarja
Rajmund, Mija
Sonce vzhaja ob 7.37, zahaja ob 16.54. Dolžina dneva 9.17. Luna vzhaja ob 13.28, zahaja ob 5.03.
Jutri 24. januarja
Miloslava, Genij

Spominski dnevi

1872 se je rodil Paul Langevin, veliki francoski fizik. Umrl je v Parizu leta 1946.

1878 se je rodil na Vinici v Beli Krajini Oton Župančič, slovenski pesnik.

1945 je dan ustanovitve Enotnih sindikatov delavcev in nameščencev Jugoslavije.

PRESKRBA

Dodatne nakaznice za delavce. Delodajalci, pri katerih so zaposleni delavci pri težkih ali najtežjih delih, so naprošeni, da do 25. t. m. naslovijo na občinski prehranjevalni urad (ul. Procureria št. 1) seznam zgoraj imenovanih delavcev, ki imajo pravico do dodatnih živilskih nakaznic. Seznam mora vsebovati ime in priimek, očetovsko ime in naslov delavcev. V obratnem primeru se dodatne živilske nakaznice za marec-junij ne bodo izdale.

ENOTNI SINDIKATI

Kulturni referenti. Danes 23. t. m. ob 18 uri v ul. Imbriani 5 sestanek kulturnih referentov spodaj navedenih tovarniških odborov: Acegat, Tržaški Arzenal, Ladjedelnica Sv. Roka, Pristaniška skupina, Scarelli, Ilva, Rafinerija Sv. Sobote, Aquila, Satim, FMSA, Dreher, Tržaška industrija znanstvenih proizvodov, OMMSA, Eca, Glavna skladišča, Salto, Kozmann, USO, Beltrame, Stock, Julijske ladjedelnice, Konopljarna, Modiano.

Prevozniška stroka. Danes 23. t. m. od 19 uri v ul. Zonta 2 sestanek upravnega odbora.

Mešana stroka. Danes 23. t. m. ob 19.30 v ul. Imbriani 5 seja upravnega odbora.

Kino in gledališče. Danes 23. t. m. ob 10.30 bo v ul. Zonta 2 seja upravnega odbora.

Obvestilo brezposelnim in upokojencem. Vsi brezposelni in upokojenci spodaj navedenih strok, so naprošeni, da se zglase dnevno od 16 do 18 ure na sedežu v ul. Zonta 2. S seboj morajo prinesti delavsko oziroma pokojninsko knjižico in izkaznico roza barve: zavarovalna stroka, bančna, občinskih nameščencev, kemikov, novinarjev, zdravstvene, lesne, higienske, državnih nameščencev, šolske in prevozniške stroke.

Prosimo, da se imenovani gotovo zglase, kajti namen tega dejanja je sestava seznamov onih, ki imajo pravico do zimske pomoči.

Gradbena stroka. V ponedeljek 26. t. m. ob 18 uri v ul. Imbriani 5 sestanek zaupnikov.

IZLETI

KK pri Sv. Soboti opozarja vse prijavljence, da je bil izlet za Reko in Opatijo preložen na nedoločen čas.

ZAM

Mestni predkongresni sestanek. V nedeljo 25. t. m. ob 9. uri bo v dvorani KK Tomažiča v ul. dei Leo 7 predkongresna konferenca mestnega odbora ZAM s sledečim vrstnim redom: 1. otvoritev; 2. politično-organizativni referat; 3. debata; 4. delovni načrt; 5. zaključek.

URADNE OBJAVE

Razrešitev članov epuracijske komisije prve stopnje v Trstu. Z 17. januarjem so bile spodaj navedene osebe razrešene članstva prvostopne epuracijske komisije v Trstu: Aragni Antonio, Depase Silvio, Presca Romeo, Jaut Giorgio, Leban Edoardo.

G. Depase je bil imenovan za nameščenca urada v smislu Ukaza 50 z dne 10. decembra 1947.

Razrešitev članov področne prizivne epuracijske komisije. Spodaj navedene osebe so bile razrešene pri področni prizivni epuracijski komisiji v Trstu: Gandusio Fernando, Agneletto Josip, Floreani Guido, Chiaruttini Bruno, Mosetti Marcello.

Ta odlok stopi v veljavo dne 31. januarja 1948.

Rok za vlaganje prošenj v smislu Ukaza št. 147. Prošnje za prispevek v smislu Ukaza 147 morajo biti vložene do 29. februarja 1948. Ta ukaz je stopil v veljavo dne 17. januarja 1948.

Preimenovanje uradov in načelnikov uradov Zavezniške vojaške uprave. Ukaz 55 se spremeni v toliko, da se označbe «Ravnateljstvo železnic» in «Častnik za železnice» ukinejo in nadomestijo z besedilom «Načelnik ravnateljstva železnic se bo imenoval «Ravnatelj železnic».

Ukinejo se tudi označbe «Ravnatelj železnic» — «Častnik za železnice».

Ta odlok je stopil v veljavo dne 10. januarja 1948.

Pregledi živilskih nakaznic. V teh dneh je bil uveden pregled na domu živilskih nakaznic v prometu. Kontrolni organi, določeni za pregled, morajo poleg osebne izkaznice pokazati tudi posebno izkaznico izdano po občinskem prehranjevalnem uradu.

Odredbe za prodajo klobas. — Zdravstveni urad je dognal, da so nekatere prodajalne prodajale klobase napolnjene z govejim in konjskim mesom namesto klobas napolnjenih s prašičjim mesom in to na nevednost kupovalcev.

Zaradi tega opozarjamo mesarje kakor tudi potrošnike na predpise o prodaji klobas, ki morajo biti samo po prodajalnah. Klobase v prodaji morajo biti zaznamovane s posebnimi znaki, kjer mora biti razvidno, iz kakšnega mesa so izdelane, ime izdelovalca in kraj izdelovanja.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Sobota 24. t. m. ob 20 uri:

O' Neill: *Ana Christie.* Gostovanje pri Sv. Ivanu (Skamperle)

*